

ירושלים, 15.10.2017

מילים לזכרו של חברנו חגי רון

מילים המעלות תהיות לגבי מהות הזיכרון, אופיו החמקמק המיטשטש, מהות החברות והדברים הקושרים בין הזיכרון לאנשים הנושאים אותו, כאשר הזיכרון כשלעצמו יוצר את הקשר בתוך קבוצת אנשים, קשר העומד מעבר למעשי היומיום.

מילים העומדות עכשיו בפתחו של הסתיו, בימים של חודש אוקטובר המעלים בכמה מאתנו זיכרונות עמומים על חברים קרובים שנעלמו מחיינו לפני יותר מארבעים שנים, חברים קרובים שנעלמו בגדותיה של תעלת סואץ ובשיפולי הרי הגעש ברמת הגולן וכמעט עשר שנים לאחר מכן בהרי הלבנון ופאתי החרמון. ואנחנו הנותרים, השורדים המשכנו בלימודינו, במחקרינו, נסענו לאמריקה, חזרנו, הקמנו מעבדות, לימדנו סטודנטים ואלה האחרונים נסעו גם הם לאמריקה ולמדו וחקרו שם וחלקם נשארו והאחרים חזרו ארצה והקימו מעבדות ולימדו סטודנטים. ואז כעבור עוד כעשרים שנים נעלם גם חגי שחלק אתנו את כל המעשים האלה ואת כל הזיכרונות האלה.

הנה אני מנסה להבין את מהות הזיכרון:

שנת 1989, בני הבכור יובל כבר נולד, אני חוזר בזיכרון לדירה של גדי שמיר ועמליה והבנות באסקונדידו - וילאג' בפאלו-אלטון, חוזר לפגישה עם חגי בה העלינו בהתרגשות ובהתלהבות כמעט ילדותית את הרעיונות לנסות ולשלב בין נתונים של נפיצות היסודות הקוסמוגניים של רדיוקרבון ובריליום-10 ובין התכונות המגנטיות של משקעי תצורת הלשון (אותה זכרנו אז באופן עמום, מסיוורו של ישראל זק ומטילי התנועה) ולבדוק ישירות את השפעת השדה המגנטי על ייצור היסודות הקוסמוגניים באטמוספירה. היינו כחולמים.

האם יתכן שחברינו ותלמידינו שחלקם יושבים היום כאן באולם הזה: יעל ורון ושמוליק וראובן ואמוץ ובעז ואחרים מימשו והגשימו בעבודותיהם את המחשבות האלה, את רעיונות הבוסר מאסקונדידו - וילאג'?

ובודאי חברינו האחרים היושבים כאן הבוקר באולם ההרצאות של המכון למדעי כדה"א מעלים זיכרונות ומחשבות על מחקרים אחרים ודרכים אחרות שהותוו במחשבות בוסר ובעבודות ראשוניות של חגי: עורקי הקלציט בחרמון, הבלוקים המסובבים בגליל, העתק פקיעין, גבעות ארק אל אחמר ועובדיה, העתקי קליפורניה, הרי הטרודוס ומכרות הנחושת של תמנע. והם כולם חקרו ופיתחו והרחיבו והפיצו את הבשורה לתלמידים חדשים - גאווה גדולה.

כך מתערבבים דברי הזיכרונות והמחשבות, זיכרונות חמקניים על חגי שעברו לממשות של הישגים שהביאו גאווה גדולה לכולנו.

לאחר מותו של חגי נשאתי דברים לזכרו בכנס החברה הגיאולוגית בעכו. מקום קרוב לכברי, שם בעכו סעדתי עם חגי את הסעודה האחרונה המשותפת שלנו.

לפעמים אתה חושב וכותב מילים שנובעות מהלב פנימה וכנראה שאין להם תחליף. אלה היו המילים אותם נשאתי לקהילת הגיאולוגים הישראלית בכנס החברה בעכו. ברצוני לקרוא בפניכם קטע אחד מתוך אותם דברים ועוד תוספת שהוספתי הבוקר :

"אני עובר במסדרון קומת הבסיס הדרומית של המקום שנקרא פעם "המחלקה לגיאולוגיה". חגי רון איננו. הוא נעלם. וכל כך חסרות לי מילותיו הפשוטות אותן היה אומר בחצי חיוך קצת ציני "נעמת לי". שתי מילים פשוטות שהיה אומר לחבריו לתלמידיו. אלה גם היו המילים האחרונות ששמעתי ממנו באותו יום שישי מהביל של סוף הקיץ בכברי, על הדשא שלפני הבית עם הבנות ושתיה קלה ופלחי מלון. "נעמת לי" אמר חגי. ואני פניתי לאחור וחשבתי שאני רואה ושומע אותו בפעם האחרונה. נופתי בידי לשלום ונכנסתי למכונית המאזדה 5-המשפחתית ונסעתי הביתה. בדרך עברתי בכפר ערבי שבו חגי אהב לסעוד וחציתי את ארץ ישראל המערבית בכביש מהיר כמעט קליפורני באופיו שהיה שומם. בצדי הדרך חלפו במהירות עיירות ערביות, צריחי מסגדים, מגדלי השיכונים החדשים, מחסנים של חברות תרופות ומזון וגבעות טרשים. הכביש המהיר הוביל אותי לדרך העולה לירושלים בואכה לטרון. חשבתי אז על הילדים הקטנים של קבוץ בית הערבה, חגי רק בן 4 ביניהם שעשו דרכם כפליטים מצומת קליה מערבה בואכה ירושלים ומשם בכביש שער הגיא הנתון במצור, מערבה. שם בנו להם הוריהם בית חדש המשקיף לים אחר- הים התיכון.

"תזכור" אמר לי חגי כאשר היינו יורדים לים המלח לאסוף בקופסיות פלסטיק קטנות דוגמאות של תצורת הלשון למדידות מגנטיות. "תזכור" אמר חגי. "אני מכאן- מבית הערבה".

עברו חמש שנים. אני עובר במסדרון קומת הבסיס של האגף הדרומי של המקום שנקרא פעם המחלקה לגיאולוגיה. חגי איננו, אבל צמחה ופרחה מעבדה חדשה וחוקרים צעירים וסטודנטים ממלאים אותה, מודדים ומתלהבים. גם הם ייסעו מערבה לאמריקה אולי לפאלו-אלטון, לאסקונדידו-וילאג' ויספרו שם בהתלהבות ילדותית על רעיונות ותוכניות

דמיוניות שיש להם על מה אפשר לעשות עם מדידות מגנטיות ודברים אחרים, רעיונות
שאולי יתגשמו יום אחד ויביאו לכולנו גאווה גדולה.

מוטי שטיין

15 לאוקטובר 2017